

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 8.12.2003 60. vuosikerta Numero 4 Sivu 4

Kesäkurpitsa maistuu talvellakin

Marja Aaltonen, MTT

Tämän vuoden vihannes on kesäkurpitsa. Siitä kaivataan Suomen oloihin sopivia lajikkeita, jotka kasvavat riittävän hitaasti. Näin varmistuu laadukas kesäkurpitsasato.

Kesäkurpitsan kasvuvoiman ja hedelmien kasvunopeuden pitäisi olla hitaampi kuin nykyisillä lajikkeilla. Syynä on se, että sato muodostuu ja hedelmät kasvavat parhaana kasvuajana keskikesällä jopa liian nopeasti. Sadon laatu kärsii eikä sitä pystytä korjaamaan talteen riittävän tarkkaan.

Perinteinen kesäkurpitsa on vihreä

Viime vuodet päälajikkeina on viljelty kahta ranskalaista lajiketta. Nopeasatoista, aikaista Coraa ja Astiaa, joka on myöhäisempi, satoisa kesäkurpitsa. Molemmat ovat perinteisiä, tummanvihreitä ja sylinterimäisiä lajikkeita.

Coran hedelmät ovat kiiltävän tummanvihreitä. Tämä kesäkurpitsalajike on yksi eniten viljeltyjä Euroopassa. Parhaimmillaan Corasta saatavat hehtaarisadot ovat olleet noin 30 tonnia. Hedelmät ovat melko suorja ja sylinterimäisiä. Kooltaan ne eivät ole koelajikkeiden suurimpia. Cora-lajikkeen lehdet ovat tyypillisen "vaahteramaiset", mutta niiden kasvutapa on avoin. Lehdissä on runsaasti harmaita laikkuja.

Astia-lajike on puolestaan melko kirkkaan tummanvihreä. Kasvuvoimakkuudeltaan se on keskinkertainen. Lehdet ovat sormimaiset ja hennot. Hedelmä on suora ja muodoltaan lähinnä sylinterimäinen. Astia-lajike on kerättävä aikaisessa kehitysvaiheessa, jotta hedelmiä kehittyisi myös jatkossa ja satoa riittäisi mahdollisimman pitkään. Lajike vaatii melko voimakasta typpilannoitusta, jotta se jaksaa tuottaa kauan satoa.

Kokeissa oli kaikkiaan seitsemän Clause-Tezier (Cl-Tz) – siemenliikkeen lajiketta. Afrodite -lajikkeesta ei ole aikaisempaa viljelykokemusta. Sen kasvusto on aika pysty, mutta lehdet pienehköjä. Hedelmä on perinteisen vihreä. Kukinta alkaa 18.8., joten lajike ei ole aikainen. Xsara-lajike on vaalea ja hentorakenteinen. Sen kukkaperät ovat aika pitkät ja hennot. Hedelmät ovat suorja ja tasaisen näköisiä. Lisäksi ne kasvavat ylöspäin. Lajiketta on pidetty varsin laadukkaana ja satoisanakin sekä hyvin tauteja kestäväenä.

Alice-lajike muistuttaa kasvultaan Afroditea, mutta se muodostaa samanaikaisesti paljon pieniä kurpitsanalkuja. Tällöin osassa niistä voi olla pilaantumisvikoja.

Tosca-lajikeesta (Cl-Tz) on kokemuksia jo aikaisemmilta kasvukausilta, mutta Hyvinkäällä se kasvoi hiukan heiveröisesti. Kasvu on pystyä, joten vihreät kurpitsat tulevat hyvin esille kasvustosta.

Temperan on puolestaan samaa vaaleanvihreää kasvustotyyppiä kuin Xsara. Sen hedelmät ovat vaalean vihreitä ja kasvusto tasaista.

Elite-lajike (Cl-Tz) on melko tummahedelmäinen ja Opal (Cl-Tz) puolestaan kokeen ainoa lajike, jolla on vaaleanvihreät hedelmät. Opalin kasvusto ei ole kovin rehevää, mutta sen hedelmät kasvavat kuitenkin melko suuriksi, suuremmiksi kuin keltaisilla lajikkeilla. Vega (Gt) on ehkä jonkin verran myöhäisempi kuin muut lajikkeet.

Keltaiset kurpitsat tuovat väriä

Orelia (CL-Tz) on keltainen kesäkurpitsa. Lajike muodostaa runsaasti melko pieniä hedelmiä, jotka kypsyvät samanaikaisesti. Alkusadossa keltaiset kesäkurpitsat käyristyvät enemmän kuin Gold Rush -lajikkeen (Semi) hedelmät. Tämä oli kokeen toinen keltainen lajike. Sen kasvutapa on hyvin avoin ja hedelmät on helppo kerätä kasvustosta, koska ne erottuvat hyvin. Sato oli viime kesän istutusaikataululla elokuun puolivälissä parhaimmillaan. Gold Rush -lajikkeen lehdistö on suurempi ja tiheämpi kuin Orelian, mutta sen hedelmät ovat suurempia ja tasalaatuisempia. Hedelmät ovat pienempiä kuin vihreillä lajikkeilla. Niinpä ylikasvun vaara on vähäisempi.

Nopea kasvu aiheuttaa ongelmia

Kesäkurpitsa tuottaa tasalaatuista satoa mahdollisimman pitkään, kun istutetaan 2–3 kasvunopeudeltaan hiukan erilaista lajiketta. Myös yhden lajikkeen istuttaminen useammassa erässä tuottaa saman tuloksen. Silti kannattaa etsiä lajikkeita, jotka ovat hillittykasvuisia ja joiden hedelmien kasvunopeus ei ole kovin suuri.

Normaalisti kesäkurpitsasta kerätään satoa 2–3 kertaa viikossa ensimmäisten satoviikkojen aikana, sillä kesäkurpitsan hedelmät kasvavat verrattoman nopeasti. Se aiheuttaa ongelmia varsinkin kokolajittelussa. Osa hedelmistä kasvaa liian suuriksi ja kauppakelvottomiksi. Kesäkurpitsat voidaan luokitella kaupassa painon mukaan esimerkiksi seuraavasti: 50–100 g, 100–225 g ja 225–450 g. Pituuden mukaan erotellaan 7–14 cm, 14–21 cm ja 21–30 cm pitkät hedelmät.

Meillä tuorekaupassa myytävät kotimaiset kesäkurpitsat ovat yleensä liian suurikokoisia. Ne ovat myös isompia kuin tuontikaudella tarjolla olevat ulkomaiset kurpitsat.

Välimeren alueella kesäkurpitsaa myydään jopa niin, että kukka on vielä kiinni pienessä kehittyvässä kurpitsan alussa. Myös itse kukkia syödään täytettyinä ja taikinakuorrutettuina sekä rasvassa paistettuina.

Ylisuuret kurpitsat poistettava

Teollisuudella on omat lajitteluohjeensa sopimusviljelylle kesäkurpitsalle. Pikkelssi- ja wokkivihannesten valmistukseen sopivat isommat kesäkurpitsat kuin tuorekauppaan. Sopiva hedelmän koko on läpimitaltaan 35–80 mm. Teollisuus kuitenkin päättää, mitkä lajikkeet soveltuvat parhaiten sopimusviljelyyn. Ylisuuret kurpitsat kannattaa poistaa silloinkin, kun viljellään teollisuutta varten, sillä vanhenemaan jäävät hedelmät estää uusien kurpitsanalkujen muodostumista.

Typpilannoituksen kanssa on myös oltava varovainen, sillä varsinkin suotuisissa lämpö- ja kosteusoloissa hedelmät kasvavat liian suuriksi. Yli 150 kg/ha typpimääriä on pidettävä ylimitoitettuina, vaikka viljeltävä lajike olisikin voimakaskasvuinen ja kuluttaisi näin runsaasti typpeä myös lehtimassan muodostamiseen.

Nopea ja sahaava kasvu aiheuttaa tietyillä lajikkeilla helposti myös hedelmien käyritymistä. Varsinkin keltaisessa Orelia-lajikkeessa esiintyi runsaasti ”banaanimaisesti” käyrityneitä kurpitsoja.

Näin kesäkurpitsoita vertailtiin

Hyvinkäällä Uudenmaan Maaseutuopiston vihannesten näytemaalla vertailtiin kesällä 2003 kaikkiaan 12 kesäkurpitsalajiketta. Niistä 9 oli perinteisiä tummanvihreitä, yksi vaaleanvihreä ja kaksi keltaista lajiketta.

Kesäkurpitsat kasvatettiin muoviharjussa ja niitä lannoitettiin 1 200 kg/ha Kekkilän Puutarhalannoitetta (typpimäärä 150 kg/ha). Kurpitsat istutettiin 20.6. ja ne alkoivat tuottaa satoa noin 40 vuorokauden kuluttua. Satoa saatiin elokuun ensimmäiseltä viikolta alkaen. Tällöin yli + 5 asteen lämpösummaa oli kertynyt istutuksesta lähtien vajaat 400 astetta.

Viime kesänä kesäkurpitsoiden kasvukausi päättyi 30.8.–2.9. sattuneisiin pakkasöihin. Elokuussa satoi suhteellisen vähän, joten kurpitsoiden alut välttyivät harmaahometartunnalta.

Lisätietoja: marja.aaltonen@mtt.fi
puh. (03) 534 2214

kuvat: Marja Aaltonen

Kesäkurpitsasta on tarjolla erivärisiä ja -kokoisia lajikkeita. Keskellä komea kruunukurpitsa.

Kesäkurpitsa venähtää helposti liian suureksi ja laatu kärsii. Hyvä lajike kasvaa hitaasti.

Tänä vuonna kesäkurpitsan kasvu päättyi elokuun lopussa olleisiin hallaöihin.